

Концепція виховної роботи

СТРУКТУРА КОНЦЕПЦІЇ

1. Теоретико — методологічні засади концепції.

- 1.1. Загальні теоретичні положення.
- 1.2. Принципи, ідеали, мета і завдання виховання.
- 1.3. Основні напрямки виховної роботи та формування громадянськості виховної роботи.
- 1.4. Критерії виховної роботи.

2. Система виховної роботи, її організаційно – практичне забезпечення.

- 2.1. Об'єкти та суб'єкти у виховній роботі серед студентів.
- 2.2. Загально – педагогічні, психологічні засоби і чинники.
- 2.3. Організаційна структура та забезпечення виховної роботи в коледжі.

3. Підсумки виховної роботи та їх виміри.

- 3.1. Загальний правовий стан в середовищі студентів коледжу.
- 3.2. Стан моральної свідомості і моральної поведінки студентів в його кількісних вимірах.
- 3.3. Виховання і ефективність навчання студентів.
- 3.4. Рівень внутрішньої організації виховної роботи студентських академічних груп.
- 3.5. Наставник і академічна група в навчально – виховному процесі.
- 3.6. Психологічний стан студентів.
- 3.7. Світоглядно – політичні орієнтації студентів, їх спрямованість.
- 3.8. Рівень загальної культури, духовності, цінностних орієнтацій.
- 3.9. Естетичні інтереси, смаки і потреби.
- 3.10. Соціальна зрілість студентів і культура виховного процесу, як критерії ефективності виховання.
- 3.11. Значення культурної діяльності і культури у між особистих відносинах студентів, в підвищенні якості підготовки спеціалістів.

ЗМІСТ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ КОНЦЕПЦІЇ

1. Теоретико — методологічні засади концепції виховання студентів.

1.1 Загальні теоретичні положення, сутність виховання.

Розбудова української держави, незалежність якої проголошено прийнятими Верховною радою України, Декларацією про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року та Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року ставить на порядок денний надзвичайно важливе і невідкладне завдання – виховання справжнього громадянина і патріота рідної землі. Тільки люди – патріоти здатні відстояти незалежність і соборність України, вивести її з тимчасових соціально-економічних труднощів на шляху прогресу і процвітання.

Національне виховання – це система поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, створена впродовж віків українським народом і покликана формувати світоглядні позиції та ціннісні орієнтири молоді, яка реалізується через комплекс відповідних заходів.

Відповіддю на виклики сучасного світу має стати національне виховання студентської молоді, котра формуватиме ядро української інтелігенції на основі національної ідеї.

Національна ідея об'єднує й консолідує суспільство, сприяє виробленню активної життєвої позиції молодій людині, становленню її як особистості. Національний характер виховання полягає у формуванні людини як громадянина України незалежно від її етнічного та соціального походження, віросповідання та передбачає створення спільноти самодостатніх людей, які об'єднані національною ідеєю та оберігають свої цінності й свободи.

Глобальний простір, у який інтегрується наша студентська молодь, передбачає засвоєння надбань культури різних народів. Тому постає потреба в здатності студентської молоді до входження у світовий соціокультурний простір – за умови збереження української національної ідентичності.

Національне виховання має стати фундаментом становлення світогляду молодій людині, на якому формуються фахові знання та професійна відповідальність.

З погляду на це актуальними є наукове розроблення і практичне забезпечення по суті нової системи громадянського виховання, мета якого сформувати в молоді і студентів, зокрема, комплекс громадянських якостей, глибоке розуміння ними незалежності українського народу, внутрішню потребу і готовність відстоювати та захищати її інтереси, реалізовувати свій особистісний потенціал на благо зміцнення Української держави.

В усі часи і епохи в усіх цивілізованих країнах суспільство, педагогіка, освітянські навчальні заклади ставили перед собою завдання – виховувати громадянина – людину з певним набором прав і обов'язків, яка поважає і дотримується норм правил співжиття, прийнятих у даному суспільстві, традицій своїх співвітчизників, тобто певний тип соціально зумовленої поведінки. Всі державні й суспільні інститути, конституції, мораль, право, ідеологія таких країн спрямовані на виховання громадян. Свідомість громадян – сильна країна, економічно, політично, морально.

Адекватний об'єктивний фактор суспільство виробляє і постійно відтворює лише в одній сфері буття – сфері освітянської і виховної діяльності. Зміст роботи сучасної вищої школи має відображати матеріальні і духовні цінності нашого суспільства. Звідси-об'єктивна потреба здійснення стратегічних завдань, докорінної перебудови реформування освіти і виховання .

Це означає:

- теоретико-методологічну розробку навчально-виховного процесу як найважливішої ланки виховання свідомих громадян;
- розробку адекватних механізмів практичних дій;
- формування освіченої творчої особистості, становлення її фізичного і морального здоров'я;
- забезпечення пріоритетності розвитку людини, відтворення і трансляції культури і духовності в усій різноманітності вітчизняних та світових зразків;
- створення механізмів поєднання нових теоретичних положень з новими технологіями, процедурами та методами виховання;
- уточнення базових понять виховної роботи;
- розробку і реалізацію адекватних критеріїв виховання студентів.

1.2. Принципи, ідеали, мета і завдання виховання.

Виховання – це насамперед засвоєння особистістю духовності, культури народу, його національному духу, способу життя. Ідеал виховання – це особистість, що здатна і готова своєю діяльністю, своїм життям забезпечувати буття свого народу, суспільства і держави в усіх її формах, проявах у відповідності з вимогами історичного часу. Ідеалом виховання є гармонійно розвинена, високоосвічена, соціально активна людина, що наділена глибокою громадською відповідальністю, високими духовними якостями, патріотичними почуттями, є носієм кращих надбань української та світової культури, здатна до саморозвитку самовдосконалення.

Головною метою національного виховання студентської молоді є формування свідомого громадянина – патріота Української держави, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти через набуття молодим поколінням національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей та духовних запитів.

Мета виховання конкретизується через систему виховних завдань.

Завданнями виховання студентської молоді в нинішніх умовах є:

- формування національної свідомості, гідності громадянина, виховання поваги й любові до рідної землі й українських традицій;
- підготовка свідомої інтелігенції України, збереження інтелектуального генофонду нації;
- вироблення чіткої громадянської позиції, прищеплення молодим людям віри у верховенство закону, який є єдиною гарантією свободи;
- підняття престижу української мови в академічному середовищі, забезпечення і розвиток українськомовного освітнього простору;

- формування у суспільній свідомості переваг здорового способу життя, культу соціально активної, фізично здорової та духовно багатой особистості;
- створення необхідних умов для ефективного розвитку студентського самоврядування, виявлення його потенційних лідерів та організаторів;
- забезпечення високого рівня професійності та вихованості молодої людини, сприяння розвитку індивідуальних здібностей, таланту та самореалізації;
- плекання поваги до своєї alma mater, дотримання і розвиток демократичних та академічних традицій вищого навчального закладу.

Принципи виховання – це вихідні положення, що визначають вимоги до змісту, організації методів виховання, до викладача і всіх тих, хто має відношення до виховного процесу.

Національне виховання студентської молоді ґрунтується на таких принципах:

- демократичності – визнанні академічною спільнотою права кожного на свободу виявлення своєї творчої індивідуальності, усунення авторитарних методів виховання;
- гуманізації – створенні умов для особистісної самореалізації, формуванні людяної, щирої, доброзичливої, милосердної особистості;
- єдності навчальної та виховної діяльності – консолідації студентства та науково-педагогічних працівників у єдину академічну спільноту, об'єднану спільною мораллю та ідеями;
- послідовності, системності і наскрізності – при внесенні виховних аспектів у всі форми освітнього процесу, зв'язок виховання з життям, трудовою діяльністю народу та продуктивною працею;
- диференціації та індивідуалізації виховного процесу – врахуванні у виховній діяльності рівнів фізичного, духовного, психічного, соціального, інтелектуального розвитку студентів, стимулюванні їхньої активності та розкритті творчої індивідуальності;
- єдності теорії та практики – реалізації набутих студентами знань, умінь і навичок на практиці, включаючи самовряду та громадську діяльність;
- природовідповідності – врахуванні багатогранної і цілісної природи людини, вікових та індивідуальних, соціально-психологічних особливостей студентів;
- пріоритету правової свідомості – вихованні поваги до конституційних прав та свобод людини.

1.3. Основні напрямки виховної роботи та формування громадянськості у студентів.

Правильно організоване виховання студентської молоді зокрема, формує повноцінну цілісну особистість, індивідуальність. Реалізація основних завдань і принципів виховання здійснюється за загально прийнятими уявленнями у ряді пріоритетних напрямків.

Національно-виховна діяльність проводиться за такими напрямками:

1. Національно-патріотичне виховання:

- формування національної свідомості і відповідальності за долю України;
- виховання любові до рідної землі, її історії, відновлення і збереження історичної пам'яті;
- культивування кращих рис української ментальності (працелюбності, індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою та ін.);
- виховання бережливого ставлення до національного багатства країни, мови, культури, традицій.

2. Інтелектуально-духовне виховання:

- розвиток пізнавального інтересу, творчої активності, мислення;
- виховання потреби самостійно здобувати знання та готовності до застосування знань, умінь у практичній діяльності;
- реалізація особистісного життєвого вибору та побудова професійної кар'єри на основі здібностей і знань, умінь і навичок;
- виховання здатності формувати та відстоювати власну позицію;
- формування особистісного світогляду як проекції узагальненого світосприймання.

3. Громадянсько-правове виховання:

- прищеплення поваги до прав і свобод людини та громадянина;
- виховання поваги до Конституції, законів України, державних символів України;
- виховання громадянського обов'язку перед Україною, суспільством;
- формування політичної та правової культури особистості;
- залучення студентської молоді до участі у добровільних акціях і розвитку волонтерського руху.

4. Моральне виховання:

- формування почуття власної гідності, честі, свободи, рівності, працелюбності, самодисципліни;
- формування моральної культури особистості, засвоєння моральних норм, принципів, категорій, ідеалів суспільства на рівні власних переконань;
- становлення етики міжетнічних відносин та культури міжнаціональних стосунків.

5. Екологічне виховання:

- формування основ глобального екологічного мислення та екологічної культури;
- оволодіння знаннями та практичними вміннями раціонального природокористування;
- виховання почуття відповідальності за природу як національне багатство;
- виховання готовності до активної екологічної та природоохоронної діяльності.

6. Естетичне виховання:

- розвиток естетичних потреб і почуттів, художніх здібностей і творчої діяльності;
- формування у молоді естетичних поглядів, смаків, які ґрунтуються на українських народних традиціях та кращих надбаннях світової культури;
- вироблення умінь примножувати культурно-мистецькі надбання народу, відчувати і відтворювати прекрасне у повсякденному житті.

7. Трудове виховання:

- формування особистості, яка свідомо та творчо ставиться до праці в умовах ринкової економіки;
- формування почуття господаря та господарської відповідальності;
- розвиток умінь самостійно та ефективно працювати.

8. Фізичне виховання та утвердження здорового способу життя:

- виховання відповідального ставлення до власного здоров'я, здорового способу життя;
- формування знань і навичок фізичної культури в житті людини;
- забезпечення повноцінного фізичного розвитку студентів;
- фізичне, духовне та психічне загартування;
- формування потреби у безпечній поведінці, протидія та запобігання негативним звичкам, профілактика захворювань;
- створення умов для активного відпочинку студентів.

1.4. Критерії виховної роботи.

Для визначення рівня вихованості студентів необхідно установити критерії її оцінки. Критерії виховної роботи слід розділяти на загально-концептуальні і видові, тобто властиві для кожного окремого напрямку виховання. Як доводить досвід та спеціальні дослідження, концептуальними критеріями виховання і вихованості студентів є:

- ставлення до суспільства, праці, до людей;
- активність життєвої позиції;

- спрямованість особистості студента, її потреби, мотиви, інтереси, ідеали;
- рівень правомислення і правосвідомості студентів;
- рівень моральної свідомості і моральної поведінки;
- рівень громадської, політичної свідомості, поведінки;
- ціннісні орієнтації студентів;
- рівень культури, форми і засоби культурного самовияву і самоствердження;
- конструктивність або ж деструктивність поведінкових проявів студентів;
- самовідчуття студентів (соціальне, етичне та інше).

2. Система виховної роботи, її організаційно-практичне забезпечення.

2.1. Об'єкти і суб'єкти виховної роботи серед студентів.

Об'єктами виховної роботи є :

- всі без винятку студенти коледжу;
- студенти курсів, відділень;
- студенти академічних груп;
- студенти, які працюють в радах самоврядування гуртожитку;
- студенти — учасники художньої самодіяльності;
- групи чи окремі студенти з поведінкою чи свідомістю нахилу підвищеного ризику;
- групи студентів за соціальним, матеріальним станом;
- групи студентів і окремі студенти за місцем проживання;
- групи студентів за сімейним станом;
- групи студентів за статевим станом і т.д.

2.2. Суб'єкти виховної роботи серед студентів.

Суб'єктами виховної роботи є:

- дирекція – як суб'єкт — організатор виховної роботи в цілому;
- керівники управлінських структур коледжу;
- педагогічна рада коледжу;

- колективи всіх циклових комісій;
- методична рада кураторів груп студентів;
- студентські академічні групи, об'єднання студентів;
- профспілковий комітет студентів коледжу;
- всі викладачі, співробітники коледжу;
- комендант та вихователі гуртожитків;
- клуби і спортивні секції;
- керівник фізичного виховання коледжу.

2.3. Організаційна структура та забезпечення виховної роботи коледжу.

Зміст принципів, ідей і засобів кращих психолого-педагогічних здобутків сучасної науки переконують у тому, що виховний вплив має цілеспрямовуватися, насамперед, на особистість студентів, а потім – на колектив академічних груп. При цьому саме студент перебуває в центрі навчально – виховного процесу. Крім аудиторно-навчальних форм діяльності, студенти проходять школу громадського становлення через систему різноманітних студентських структур, а саме гуртки, факультативи, клуби, об'єднання за інтересами тощо.

Дирекція коледжу, викладачі допомагають кожному студенту так організувати своє життя, навчання, поведінку, багатогранну діяльність, щоб він проймався патріотизмом, формував у собі гуманістичну спрямованість, моральну зрілість, громадську позицію. Створена система організації виховних психолого-педагогічних умов для вільного самовизначення і самоствердження кожного студента, для самореалізації ним своїх задатків, нахилів, здібностей і можливостей.

Особлива роль у виховній діяльності покладається на органи студентського самоврядування, серед основних завдань яких є підвищення ефективності навчально-виховного процесу, забезпечення виховання духовності та культури студентів.

Організаційна структура виховної роботи – це сукупність об'єктів навчально-виховного процесу. В ньому чітко визначено організаторів виховання, конкретних виконавців, об'єкти виховання, визначено узгоджені критерії і форми роботи стосовно кожного об'єкту, означено функціональні обов'язки, а також питання морального і матеріального заохочення кожного учасника виховного процесу.

3. Підсумки виховної роботи та її виміри.

Освіта і виховання є найважливішими компонентами культури, духовності, громадянськості, суспільної свідомості. Правильно організоване виховання студентської молоді формує повноцінну цілісну особистість, індивідуальність.

Громадянськість є найсуттєвішою, провідною психологічною характеристикою особистості.

Відповідно до кожного напрямку виховання студентів розробляється модель очікування стану об'єктів виховання. Організатори виховного процесу визначають періодичність замірів результатів виховної роботи. Визначається кількість і перелік актуальних показників, а також характер вимірювальних дій. Ними можуть бути: соціологічні дослідження, аналіз правової поведінки, характер, густота і наслідки правопорушень, показники навчання студентів, стосунки в академічних групах, моральні, політичні, соціальні, фахові орієнтації і т. д. Це дає можливість суб'єкту управління і організації виховної роботи робити відповідні висновки про необхідність коригуючого втручання в процес, на яких саме ділянках, з якою метою, на якому рівні, якими засобами. Саме виміри стану виховної роботи забезпечують необхідний рівень управління виховним процесом у коледжі.